

Mat opinberra verkkaupa á hæfi bjóðenda í útboðum á verkframkvæmdum

YFIRLÝSING

Eftirtaldir aðilar lýsa því hér yfir með undirritun sinni að þeir telji að meðfylgjandi reglur um mat á hæfi bjóðenda muni stuðla að eflingu íslenska verktaðamarkaðarins.

Verkkauparnir lýsa því jafnframt yfir að þeir muni vinna í samræmi við ákvæði þessa skjals í verkframkvæmdum á þeirra vegum.

Aðilar þessa samkomulags munu endurskoða samræmdar kröfur til bjóðenda innan 3 ára frá gildistöku þess.

Reykjavík, 10. desember 2012

Óskar Valdimarsson

Óskar Valdimarsson, forstjóri

Ólöf Órvarsdóttir

Ólöf Órvarsdóttir, sviðsstjóri

Hreinn Haraldsson

Hreinn Haraldsson, vegamálastjóri

Orri Hauksson

Orri Hauksson, framkvæmdastjóri

Markmið

Mati opinberra verkaupa á hæfi bjóðenda í útboðum á verkframkvæmdum er ætlað að tryggja að verktakar, sem vilja gera samning við opinbera verkkaupa, búi yfir þeirri tæknilegu og fjárhagslegu getu sem nauðsynleg er til þess að geta framkvæmt þau verk sem boðin eru út og að þeir geti staðið við samninga í samræmi við það sem verkkaupi ætlast til. Tilgangurinn er ekki sá að greina á milli þeirra tilboðsgjafa sem uppfylla hæfiskröfur útboða.

Opinberir verkkaupar munu í útboðsgögnum setja fram samræmdar kröfur til bjóðenda um skil á upplýsingum og öðrum gögnum með tilboðum til staðfestingar á hæfi. Þær upplýsingar eru grundvöllur hæfismatsins.

Tilgangurinn með hæfismati er ekki sá að setja fram reglur um gerð útboðsgagna, heldur er það fyrst og fremst hugsað sem hjálparargagn við framkvæmd útboða.

Mat opinberra verkkaupa á við um þau verk sem eru útboðsskyld samkvæmt lögum um opinber innkaup og þau verk sem falla undir útboðsskyldu skv. innkaupareglum sveitarfélaga.

Hvernig standa skal að hæfismatinu

Afar mikilvægt er að opinberir verkkaupar standi á samræmdan hátt að hæfismati bjóðenda og leitist þannig við að tryggja sem mest jafnræði í greininni. Opinberir verkkaupar eiga hver um sig að sjá til þess að hæfismatið sé framkvæmt í samræmi við framangreind markmið.

Þannig skal staðið að útboðum og hæfismati að það stuðli að heilbrigðum og fjölbreyttum verktakamarkaði og auki samkeppni á honum. Við opinber innkaup er greint á milli **vals bjóðanda** (e. qualitative selection) annars vegar og **vals tilboðs** (e. award of contract) hins vegar. Þessum atriðum ber að halda vandlega aðskildum. Val á bjóðendum snýst um hvort viðkomandi fyrirtæki fullnægja ýmsum skilyrðum sem lúta að hæfni þeirra og getu, einkum skilyrðum um tæknilega og fjárhagslega getu. Ef fyrirtæki telst á annað borð fullnægja skilyrðum til að mega leggja fram tilboð verður að meta tilboð þess sjálfstætt í samræmi við forsendur fyrir vali tilboðs. Við mat og val á tilboði er ekki heimilt að líta til tilboða þeirra bjóðenda sem uppfylla ekki hæfiskröfur útboðsgagna.

Lögð er áhersla á að verktakar séu hæfir til verksins, hafi reynslu og geti vísað til umsagnaraðila, hvort sem það varðar tækni og fagmennsku eða skipulag og stjórnunarþáttinn, ásamt því að standa nógu styrkum fótum fjárhagslega.

16/11
Osl
2
J.W.
JL

Hvenær notast er við hæfismat

Hæfismat er að jafnaði notað þegar útboð eru yfir þeim viðmiðunarfjárhæðum sem gilda um verkframkvæmdir. Þó getur reynst nauðsynlegt að gera lágmarkskröfur vegna sérstakra verkefna þar sem samningar ná ekki viðmiðunarfjárhæðum. Það getur t.d. átt við sérstaklega erfið verkefni tæknilega séð eða atvik þar sem verkkaupinn tekur mjög mikla áhættu og það gæti haft miklar afleiðingar í för með sér ef verkið er ekki unnið eins og áformað er.

Hæfisflokkar

Viðmið og kröfur um mat á hæfi byggjast á mati á því hvaða áhættu verkkaupinn er tilbúinn að taka hvað varðar framvindu og kostnað. Forðast ber að kröfurnar hræði mögulega þátttakendur frá því að leggja fram tilboð. Helsta markmiðið er að finna rétt jafnvægi á milli áhættu og samkeppni.

Faglegar, tæknilegar og fjárhagslegar kröfur eru miðaðar við áhættu verkkaupa og stærð samnings. Stærð samnings og áhætta verkkaupa ráða hæfisflokkun og er greint á milli fjögurra stærðarflokka og þriggja áhættuþrepa.

Leggja ber aðaláherslu á að meta afleiðingarnar fyrir verkkaupann, verði verkið ekki framkvæmt eins og áformað var. Áhættan byggist á því hve flókið verkið er, hve erfitt það er og stærð þess og afleiðingum á önnur og tengd verkefni. Markaðspættir geta þar einnig átt hlut að máli.

Mikil áhætta gæti tengst verkefnum með ströng tímamörk, tæknilega flóknum verkum, umfangsmiklum og dýrum útbúnaði og þess háttar.

Kröfur í einstökum útboðum eru ákveðnar á grundvelli stærðar og áhættuþreps í samræmi við eftirfarandi töflu (ATH. Fjárhædir eru með VSK til samræmis við almenna venju við gerð kostnaðaráætlana og tilboða. Á það er hins vegar bent að viðmiðunarfjárhædir í reglugerðum eru án VSK.):

	Hæfisflokkun			
	Umfang samnings í milljónum króna með VSK			
	35 - 100	100- 400	400 - 800	≥800
Lítill áhætta	A	A	B	C
Áhætta í meðallagi	A	B	C	C
Mikil áhætta	B	C	C	C

Meta þarf fyrir hvert verkefni áhættu verkkaupa. Sem dæmi um verkefni með lítilli áhættu má nefna hefðbundna efnisflutninga, efnisvinnslu og vetrarþjónustu. Þá má nefna hefðbundnar byggingarframkvæmdir þar sem tímamörk eru rúm og flækjustig lágt.

Verkefni með meðaláhættu geta verið vegagerð með bundnu slitagi, styrking vega og gerð bundins slitlags. Undir þennan flokk geta fallið hefðbundnar byggingarframkvæmdir þar sem tímamörk eru stíf eða flækjustig í meðallagi.

Verkefni með mikilli áhættu geta verið verkefni þar sem umferð er mikil, brúargerð, gerð jarðganga og verkefni þar sem tímamörk eru þróng. Hér má einnig nefna flóknar eða umfangsmiklar byggingarframkvæmdir eða framkvæmdir með háu flækjustigi og þróngum tímamörkum.

Mat á hæfi bjóðenda

Mat á hæfi bjóðenda byggist á þremur eftirfarandi meginviðmiðum

- M1: Tæknileg geta bjóðenda
- M2: Fjárhagsstaða bjóðenda
- M3: Persónulegar aðstæður bjóðenda

Fyrir alla hæfisflokk gildir að ef þau gögn sem bjóðandi leggur inn með tilboði sínu varðandi hæfi hans uppfylla ekki kröfur, eða þau vantar, mun verkkaupi vísa tilboði frá við yfirferð gagna.

Hvert einstakt fyrirtæki í samstarfi um verkefni þarf að gefa sínar eigin upplýsingar, auk sameiginlegra upplýsinga sem krafist er í útboðslýsingu.

Kröfur eftir hæfisflokkum

Hæfisflokkur A

M1: Tæknileg geta bjóðanda

- M1a: Bjóðandi skal uppfylla a.m.k. annað af eftirtöldum skilyrðum:
Bjóðandi skal hafa unnið a.m.k. eitt verkefni svipaðs eðlis fyrir verkkaupa eða annan aðila á sl. 5 árum eða tilgreindur yfirstjórndi (verkefnisstjóri/verkstjóri) stjórnað slíku verki.
- M1b: Bjóðandi skal vinna skv. skilgreindu gæðastjórnunarkerfi.
- M1c: Bjóðandi skal vinna samkvæmt skilgreindri öryggis- og heilbrigðisáætlun.

M2: Fjárhagsstaða bjóðenda

- M2a: Eigið fé bjóðanda skal vera jákvætt
- M2b: Bjóðandi skal vera í skilum með opinber gjöld þegar hann skilar inn tilboði.
- M2c: Bjóðandi skal vera í skilum með lífeyrissjóðsiðgjöld starfsmanna sinna þegar hann skilar inn tilboði.

M3: Persónulegar aðstæður bjóðenda

Ef einhver af eftirfarandi atriðum eiga við bjóðanda verður tilboði hans vísað frá:

- Bú fyrirtækis er undir gjaldþrotaskiptum eða félagi hefur verið slitið, það hefur fengið heimild til nauðasamninga eða greiðslustöðvunar eða er í annarri sambærilegri stöðu.
- Óskað hefur verið gjaldþrotaskipta eða slita á fyrirtæki, það hefur leitað heimildar til nauðasamninga eða greiðslustöðvunar eða er í annarri sambærilegri stöðu.
- Fyrirtæki hefur með endanlegum dómi verið fundið sekt um refsivert brot í starfi.
- Fyrirtæki hefur sýnt alvarlega vanrækslu í starfi sem kaupanda er unnt að sýna fram á.
- Fyrirtæki er í vanskilum með lífeyrissjóðsiðgjöld eða sambærileg lögákveðin gjöld.
- Fyrirtæki er í vanskilum með opinber gjöld eða sambærileg lögákveðin gjöld.
- Fyrirtæki hefur gefið rangar upplýsingar um fjárhagslega og tæknilega getu sína eða hefur ekki lagt slíkar upplýsingar fram.

Verkkaupi áskilur sér rétt til að kanna viðskiptasögu stjórnenda og helstu eigenda. Leiði sú könnun í ljós að fyrirtæki þeirra hafi orðið gjaldþrota eða komist í sambærilega aðstöðu síðastliðin fimm ár, verður bjóðanda vísað frá, enda eigi í hlut sama rekstrareining, með sömu eða nær sömu eigendur (eða skyldmenni eða tengdafólk fyrri eigenda) í sömu eða nær sömu atvinnustarfsemi, á sama markaði en með aðra kennitölu.

Kröfur eftir hæfisflokkum

Hæfisflokkur B

M1: Tæknileg geta bjóðanda

- M1a: Bjóðandi skal á sl. 5 árum hafa lokið við a.m.k. eitt sambærilegt verk fyrir verkkaupa eða annan aðila. Með sambærilegu verki er átt við verkefni svipaðs eðlis og að upphæð verksamnings hafi að lágmarki verið 40 - 60% af tilboði í þetta verk. Við þennan samanburð skal taka tillit til verðbreytinga miðað við verðbótavísitolu viðkomandi verks. Framangreindar hlutfallstölur ráðast af eðli verka og ákvörðun verkkaupa hverju sinni, en skulu þó hvorki vera lægri en 40% né hærri en 60%.
- M1b: Yfirstjórandi (Verkefnisstjóri/verkstjóri) verks skal hafa á sl. 5 árum stjórnað a.m.k. einu verki svipaðs eðlis og þar sem upphæð verksamnings hefur verið a.m.k. 40 - 60% af tilboði bjóðanda í þetta verk. Við þennan samanburð skal taka tillit til verðbreytinga miðað við verðbótavísitolu viðkomandi verks. Framangreindar hlutfallstölur ráðast af eðli verka og ákvörðun verkkaupa hverju sinni en skulu þó hvorki vera lægri en 40% né hærri en 60%.
- M1c: Bjóðandi skal hafa á sínum vegum tæknimenntaðan starfsmann.
- M1d: Bjóðandi skal vinna samkvæmt skilgreindu gæðastjórnunarkerfi og skulu stjórnendur hafa unnið með gæðastjórnunarkerfi í að minnsta kosti einu verki.
- M1e: Bjóðandi skal vinna samkvæmt skilgreindri öryggis- og heilbrigðisáætlun.

M2: Fjárhagsstaða bjóðenda

- M2a: Meðalársvelta fyrirtækis bjóðanda síðastliðin 3 ár hafi að lágmarki verið sem nemur 50% af tilboði bjóðanda án virðisaukaskatts í viðkomandi verk. Ef verktími er lengri en 12 mánuðir má lækka kröfu um meðalársveltu í hlutfalli við verktíma.
- M2b: Eigið fé bjóðanda skal vera jákvætt skv. endurskoðuðum ársreikningi. Ársreikningurinn skal vera án athugasemda um rekstrarhæfi.
- M2c: Bjóðandi skal vera í skilum með opinber gjöld þegar hann skilar inn tilboði.
- M2d: Bjóðandi skal vera í skilum með lífeyrissjóðsiðgjöld starfsmanna sinna þegar hann skilar inn tilboði.

M3: Persónulegar aðstæður bjóðenda

Ef einhver af eftirfarandi atriðum eiga við bjóðanda verður tilboði hans vísað frá:

- Bú fyrirtækis er undir gjaldþrotaskiptum eða félagi hefur verið slitið, það hefur fengið heimild til nauðasamninga eða greiðslustöðvunar eða er í annarri sambærilegri stöðu.
- Óskað hefur verið gjaldþrotaskipta eða slita á fyrirtæki, það hefur leitað heimildar til nauðasamninga eða greiðslustöðvunar eða er í annarri sambærilegri stöðu.
- Fyrirtæki hefur með endanlegum dómi verið fundið sekt um refsivert brot í starfi.
- Fyrirtæki hefur sýnt alvarlega vanrækslu í starfi sem kaupanda er unnt að sýna fram á.
- Fyrirtæki er í vanskilum með lífeyrissjóðsiðgjöld eða sambærileg lögákveðin gjöld.
- Fyrirtæki er í vanskilum með opinber gjöld eða sambærileg lögákveðin gjöld.
- Fyrirtæki hefur gefið rangar upplýsingar um fjárhagslega og tæknilega getu sína eða hefur ekki lagt slíkar upplýsingar fram.

Verkkaupi áskilur sér rétt til að kanna viðskiptasögu stjórnenda og helstu eigenda. Leiði sú könnun í ljós að fyrirtæki þeirra hafi orðið gjaldþrota eða komist í sambærilega aðstöðu síðastliðin fimm ár, verður bjóðanda vísað frá, enda eigi í hlut sama rekstrareining, með sömu eða nær sömu eigendur (eða skyldmenni eða tengdafólk fyrri eigenda) í sömu eða nær sömu atvinnustarfsemi, á sama markaði en með aðra kennitölu.

Kröfur eftir hæfisflokkum

Hæfisflokkur C

M1: Tæknileg geta bjóðanda

- M1a: Bjóðandi skal á sl. 5 árum hafa lokið við a.m.k. eitt sambærilegt verk fyrir verkkaupa eða annan aðila. Með sambærilegu verki er átt við verkefni svipaðs eðlis og að upphæð verksamnings hafi að lágmarki verið 60 - 80% af tilboði í þetta verk. Við þennan samanburð skal taka tillit til verðbreytinga miðað við verðbótavísitolu viðkomandi verks. Framangreindar hlutfallstölur ráðast af eðli verka og ákvörðun verkkaupa hverju sinni en skulu þó hvorki vera lægri en 60% né hærri en 80%.
- M1b: Yfirstjórandi (Verkefnisstjóri/verkstjóri) verks skal hafa á sl. 3 árum stjórnæld a.m.k. einu verki svipaðs eðlis og þar sem upphæð verksamnings hefur verið a.m.k. 60 - 80% af tilboði bjóðanda í þetta verk. Við þennan samanburð skal taka tillit til verðbreytinga miðað við verðbóta-vísitolu viðkomandi verks. Framangreindar hlutfallstölur ráðast af eðli verka og ákvörðun verkkaupa hverju sinni en skulu þó hvorki vera lægri en 60% né hærri en 80%.
- M1c: Bjóðandi skal hafa á sínum vegum tæknimenntaðan starfsmann.
- M1d: Bjóðandi skal vinna samkvæmt skilgreindu gæðastjórnunarkerfi og skulu stjórnendur hafa unnið með gæðastjórnunarkerfi í að minnsta kosti einu verki.
- M1e: Bjóðandi skal vinna samkvæmt skilgreindri öryggis- og heilbrigðisáætlun.

M2: Fjárhagsstaða bjóðenda

- M2a: Meðalársvelta fyrirtækis bjóðanda síðastliðin 3 ár hafi að lágmarki verið sem nemur 80% af tilboði bjóðanda án virðisaukaskatts í viðkomandi verk. Ef verktími er lengri en 12 mánuðir má lækka kröfu um meðalársveltu í hlutfalli við verktíma.
- M2b: Eigið fé bjóðanda skal vera jákvætt samkvæmt endurskoðuðum ársreikningi. Ársreikningurinn skal vera án athugasemda um rekstrarhæfi. Ef umfang samnings er yfir 800 m.kr. með VSK er gerð krafa um að eigið fé bjóðanda sé jákvætt sem nemur a.m.k. 5% af tilboðsfjárhæð.
- M2c: Bjóðandi skal vera í skilum með opinber gjöld þegar hann skilar inn tilboði.
- M2d: Bjóðandi skal vera í skilum með lífeyrissjóðsiðgjöld starfsmanna sinna þegar hann skilar inn tilboði.

M3: Persónulegar aðstæður bjóðenda

Ef einhver af eftirfarandi atriðum eiga við bjóðanda verður tilboði hans vísað frá:

- Bú fyrirtækis er undir gjaldþrotaskiptum eða félagi hefur verið slitið, það hefur fengið heimild til nauðasamninga eða greiðslustöðvunar eða er í annarri sambærilegri stöðu.
- Óskað hefur verið gjaldþrotaskipta eða slita á fyrirtæki, það hefur leitað heimildar til nauðasamninga eða greiðslustöðvunar eða er í annarri sambærilegri stöðu.
- Fyrirtæki hefur með endanlegum dómi verið fundið sekt um refsivert brot í starfi.
- Fyrirtæki hefur sýnt alvarlega vanrækslu í starfi sem kaupanda er unnt að sýna fram á.
- Fyrirtæki er í vanskilum með lífeyrissjóðsiðgjöld eða sambærileg lögákveðin gjöld.
- Fyrirtæki er í vanskilum með opinber gjöld eða sambærileg lögákveðin gjöld.
- Fyrirtæki hefur gefið rangar upplýsingar um fjárhagslega og tæknilega getu sína eða hefur ekki lagt slíkar upplýsingar fram.

Verkkaupi áskilur sér rétt til að kanna viðskiptasögu stjórnenda og helstu eigenda. Leiði sú könnun í ljós að fyrirtæki þeirra hafi orðið gjaldþrota eða komist í sambærilega aðstöðu síðastliðin fimm ár, verður bjóðanda vísað frá, enda eigi í hlut sama rekstrareining, með sömu eða nær sömu eigendur (eða skyldmenni eða tengdafólk fyrri eigenda) í sömu eða nær sömu atvinnustarfsemi, á sama markaði en með aðra kennitölu.

H.H
O.K.
D.V.
T.O. 8